

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 600/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených GARANT PARTNER legal s. r. o., Einsteinova 21, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. CA-7C/76/2008 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/139/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. augusta 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. CA-7C/76/2008, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/139/2020. Sťažovateľky tiež navrhujú, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva že sťažovateľky sú boli žalobkyne v konaní o určenie, že spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam patria do dedičstva po ich matke, pričom žalobu podali na Okresnom súde Čadca ešte 15. júla 2008. Okresný súd rozhodol o merite veci rozsudkom č. k. 7C/76/2008-685 z 11. júna 2018 tak, že žalobu zamietol a žalovaným priznal proti sťažovateľkám náhradu trov konania v plnom rozsahu. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 5Co/45/2019-730 z 25. júna 2019 potvrdil rozsudok prvostupňového súdu a niektorým žalovaným priznal proti sťažovateľkám náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Napokon najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo/139/2020 z 29. novembra 2022 odmietol dovolanie sťažovateľiek

a niektorým žalovaným priznal proti sťažovateľkám náhradu trov dovolacieho konania. Sťažovateľky tvrdia, že okresný súd do podania ich ústavnej sťažnosti nerozhodol o náhrade trov konania, a preto napadnuté konanie ako celok stále nie je ukončené.

3. Ústavný súd dopytom na informačnej kancelárii okresného súdu, ako aj na jeho pracovisku v Čadci zistil, že o trovách konania dosiaľ nebolo rozhodnuté. Okresný súd medzitým rozhodoval o znalečnom, resp. o nároku štátu na trovy vynaložené v konaní.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Sťažovateľky vo svojej ústavnej sťažnosti síce uviedli, že, čo sa týka meritórneho rozhodovania, napadnuté konanie bolo právoplatne skončené aj ich dovolanie bolo odmietnuté, no napadnuté konanie nepovažovali napriek tomu za ukončené, pretože stále nebolo rozhodnuté o trovách konania. Tvrdili teda, že napadnuté konanie trvá už viac ako 16 rokov, čo je neakceptovateľný stav a extrémna dĺžka súdneho konania. Súdne konanie sa napriek ich očakávaniam stalo dlhodobou a stresujúcou súčasťou podstatnej časti ich života, pričom sú stále zo strany všeobecných súdov udržiavané v právnej neistote.

5. Vo svojej ústavnej sťažnosti ale sťažovateľky namietali len postup okresného súdu pred vydaním konečného meritórneho rozhodnutia (11. júna 2018), t. j. dĺžku konania v trvaní 10 rokov, a postup dovolacieho súdu do odmietnutia ich dovolania (29. novembra 2022), t. j. v trvaní 3 rokov. Nenamietali dĺžku konania pred odvolacím súdom (v trvaní približne 1 roka, pozn.), hoci vecne s týmto rozhodnutím nesúhlasili. Sťažovateľky konštatovali, že rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, je bežnou agendou všeobecných súdov, a preto nie je právne zložitá. V tomto kontexte poukázali aj na dĺžku rozhodovania okresného súdu o vyčíslení náhrady trov konania (od vydania rozhodnutia dovolacieho súdu, t. j. od 29. novembra 2022), ktorá dosahuje takmer dva roky, a pritom ide iba jednoduché matematické úkony. Sťažovateľky uviedli, že žiadnym spôsobom neprispeli k zbytočným priet'ahom v konaní, naopak, priet'ahy možno pripočítať okresnému súdu a najvyššiemu súdu. Okresnému súdu vyčítali nesústredenú činnosť, ktorá vyplynula zo zrušenia jeho uznesení zo 6. decembra 2016 a z 20. februára 2017, ako aj z potreby vydania doplňujúceho rozsudku, resp. opravného uznesenia k rozsudku. Nesústredenú činnosť namietali aj v konaní o vyčíslení náhrady trov konania, lebo po podaní opravného prostriedku bolo zrušené jeho uznesenie z 21. februára 2023, pričom opravný prostriedok podali aj proti poslednému rozhodnutiu okresného súdu z 11. júla 2024. Najvyššiemu súdu, ktorý rozhodoval v dovolacom konaní tri roky, vyčítali, že neprihliadol na už vtedy neprípustnú dĺžku celého konania (11 rokov, pozn.) a nerozhodol urgentne. Napokon sťažovateľky opakovane zdôraznili celkovú dĺžku konania v trvaní 16 rokov a poukázali na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej v prípadoch extrémnych priet'ahov dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov aj samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do tej miery, že aj základné právo na súdnu ochranu sa stáva iluzórnym.

6. Sťažovateľky si uplatnili finančné zadost'učinenie vo výške 12 500 eur pre každú z nich osobitne, pričom 10 000 eur mal zaplatiť okresný súd a 2 500 eur najvyšší súd. Túto výšku odôvodnili

dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty, ktorý sa mal stať integrálnou súčasťou ich životov, ako aj odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či napadnutým postupom okresného súdu a najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

10. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

11. Zároveň jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa teda ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

12. V prípade sťažovateľiek je ale zrejmé, že vo vzťahu k meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu došlo k jeho právoplatnému ukončeniu (25. júna 2019) ešte pred podaním samotnej ústavnej

sťažnosti (20. augusta 2024). Obdobne došlo k ukončeniu aj vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní (29. novembra 2022). V momente podania ústavnej sťažnosti je preto s ohľadom na judikatúru ústavného súdu uvedenú v predošlom bode vo vzťahu k označenému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov už bezpredmetné posudzovať dĺžku rozhodovania o merite veci, resp. dĺžku dovolacieho konania. Relevantnou otázkou vo vzťahu k predmetu ústavnej sťažnosti sťažovateľiek preto zostáva posúdenie dĺžky rozhodovania okresného súdu o vyčíslení náhrady trov konania, ktorá predstavovala v čase podania ústavnej sťažnosti približne jeden a pol roka.

13. Ústavný súd ale dodáva, že otázka náhrady trov konania je druhotná vo vzťahu k rozhodovaniu o merite veci, ktoré je primárne spôsobilé nastoliť stav právnej istoty strán v konaní. Ústavný súd preto pri posudzovaní, či konajúci súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania porušil základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, postupuje nanajvýš zdržanlivo (m. m. III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016, IV. ÚS 498/2018, IV. ÚS 144/2020).

14. V napadnutom konaní už bolo o merite veci, ako aj o samotnom nároku protistrany sťažovateľiek na náhradu trov konania (priznaná náhrada trov prvostupňového konania, odvolacieho konania aj dovolacieho konania v rozsahu 100 %) rozhodnuté. V tomto kontexte preto podľa ústavného súdu prakticky neexistuje žiadny priestor na to, aby sťažovateľky mohli pociťovať právnu neistotu, resp. stres či obavy o ekonomickú budúcnosť alebo zdravie, ako to formulovali vo svojej ústavnej sťažnosti. Samotnú dĺžku rozhodovania okresného súdu o vyčíslení náhrady trov konania prebiehajúcu samostatne po ukončení rozhodnutia v merite veci a presahujúcu jedenapolročné obdobie nepovažuje ústavný súd za ideálnu. Táto dĺžka však paradoxne vyznieva v prospech sťažovateľiek, ktoré, poznajúc výsledok konania v merite veci a rozhodnutia o náhrade trov konania, majú vedomosť, že budú zaviazané na náhradu trov konania protistrany a túto náhradu trov vedia približne odhadnúť a pripraviť sa postupne na jej zaplatenie bez toho, aby pre nich konečná suma predstavovala výrazný „ekonomický šok“. Naopak, dĺžka rozhodovania okresného súdu je zjavne nevýhodná pre protistranu sťažovateľiek, ktorá má osvedčený nárok na plnú náhradu trov konania, ale stále nemá k dispozícii vykonateľné súdne rozhodnutie na konkrétnu sumu. V prípade podania ústavnej sťažnosti protistranou sťažovateľiek by teda ústavný súd musel posudzovať postup okresného súdu vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov oveľa prísnejšie ako v prípade sťažovateľiek. V tomto kontexte vyznieva predmetná ústavná sťažnosť sťažovateľiek skôr ako účelový krok na získanie finančných prostriedkov (prostredníctvom primeraného finančného zadost'učinenia požadovaného v ústavnej sťažnosti) vo vzťahu k neúspešnému súdному konaniu a s tým spojenou povinnosťou nahradiť trovy konania úspešnej protistrane. Bez ohľadu na uvedené skutočnosti dĺžka rozhodovania o náhrade trov konania (napriek čiastočným výhradám ústavného súdu) v tomto štádiu konania nedosahuje podľa názoru ústavného súdu ústavnoprávne relevantnú intenzitu.

15. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd vzhľadom na už uvedené uzavrel, že v prípade sťažovateľiek nemôže ísť o porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľiek, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu